

*Daan Somers is manager
van het VIC in Sterksel*

Varkenshouderij wil vooruit *Innoveren voor* de efficiency

EEN WOENSDAG OP HET VIC

In de kraamkamer van het VIC, waar zo'n twintig zeugen met hun kroost liggen, slaat leerling Suzan van Hengel van Helicon Den Bosch met flinke petsen op de billen van een zeug. Die maakt een geluid als een motor met startproblemen, maar komt uiteindelijk wel overeind. Dat was ook de bedoeling van Suzan, want het is haar opdracht om de klauwen van de zeugen te controleren. En dat gaat nu eenmaal een stuk makkelijker als het varken staat. Terwijl ze de poten inspecteert, geeft ze haar bevindingen door aan een groepsgenoot die ze netjes in een schema noteert.

Suzan heeft het naar haar zin op de opleiding. In tegenstelling tot veel van haar klasgenoten heeft ze nog geen jarenlange ervaring met varkens. "Ik kom zelf niet uit een varkensfamilie, ik ben er min of meer toevallig

Leerlingen varkenshouderij van vier verschillende aoc's krijgen elke woensdag les in Sterksel

Er is wel degelijk een toekomst voor de varkenshouderij in Nederland. Dat vindt Daan Somers, manager van het Varkens Innovatie Centrum. Mits de sector efficiënter gaat werken. In het centrum doen ze daar niet alleen volop onderzoek naar, ze zijn ook betrokken bij het opleiden van de varkensboeren van de toekomst.

Het Varkens Innovatie Centrum (VIC) in Sterksel is het enige innovatiecentrum op het gebied van varkens in Nederland en is onderdeel van Wageningen UR. Het centrum doet voor het bedrijfsleven, de overheid en het productschap onderzoek naar alle aspecten van de varkenshouderij, waaronder voeding, welzijn, gezondheid, emissies, huisvesting en mineralenmanagement. Zo liep Sterksel voorop met de ontwikkeling van groepshuisvesting en de vermindering van antibioticagebruik. Het VIC Sterksel is een modern varkensbedrijf waar zo'n driehonderd zeugen en 2.400 vleesvarkens rondlopen. Er is een grote variëteit aan systemen, waardoor het

mogelijk is om onderzoek onder geconditioneerde omstandigheden uit te voeren.

Zindelijk

Van de onderzoeken die nu worden gehouden staat een aantal in het teken van efficiencyverbetering, want het rendement van de varkenshouderij staat de laatste jaren onder druk. Een ervan richt zich op de toiletstal. "Varkens zijn van nature hele zindelijke dieren", vertelt Daan Somers, manager van het VIC. "Van die wetenschap kun je gebruikmaken om ze te leren op een ►

ingerold." Na het mbo wil ze op het hbo verder studeren. "Ik wil deels docent worden en deels in de praktijk werken. Een eigen bedrijf in Nederland in de varkens beginnen zit er niet in. Dan moet je een zak met geld meebrengen en dan ook nog hopen dat je de bank meekrijgt."

'ZE VIELEN TUSSEN WAL EN SCHIP'

Suzan maakt deel uit van een klas tweedeaars mbo-leerlingen die afkomstig zijn van Helicon Opleidingen Den Bosch, Citaverde College Horst, Prinsentuin College Breda en de Groene Campus in Helmond. Elke woensdag hebben ze theorie- en praktijkles in Sterksel. De samenwerking tussen de vier groene mbo's is vijf jaar geleden uit nood geboren, vertelt Wil Schellekens, docent veehouderij op het Prinsentuin College. "Omdat elke school maar een paar leerlingen varkenshouderij had vielen die een beetje tussen wal en schip." Om de leerlingen de aandacht en expertise te geven die ze verdienen, nam

Suzan van Hengel, leerling van Helicon Den Bosch, fotografeert een plek waar de hygiëne beter kan

Schellekens het initiatief tot een samenwerking. "Je kunt wel zeggen dat je elkaars concurrenten bent, maar daar schiet je niets mee op. Ik heb daarom de scholen, ZLTO en de Nederlandse Varkenshouders Vakbond benaderd en binnen drie maanden hadden we het van de grond." ►

vaste plek te mesten.” Recent is daarom een stal met 144 varkens ingericht volgens de nieuwste inzichten. Door onder andere de vorm en belichting van delen van de stal, is het de bedoeling dat de varkens op een bepaalde plek gaan mesten.

En dat heeft grote voordelen. “De mest is daardoor namelijk makkelijker te verwerken. Er is een kleiner emissieoppervlak, met minder ammoniak en minder stof, waardoor de omgeving voor de boer en voor het varken veel prettiger wordt”, aldus Somers. Mocht het lukken om de varkens zindelijk te krijgen, dan sluit dat mooi aan bij een ander onderzoek waarbij men probeert om uit gas, afkomstig uit varkensmest, groene stroom op te wekken.

Kraamkamer

Dit zijn maar een paar voorbeelden van de onderzoeken die plaatsvinden in Sterksel en waar de sector baat bij heeft. Eerder al deed het VIC onderzoek naar manieren van verdoofd

castreren van biggen, dat nu alweer een paar jaar verplicht is. Ook ontwikkelde men PIMCO Housing (Pigs in maximum comfort), een houderijsysteem voor kraamzeugen en hun biggen, waarbij de biggen bij elkaar blijven tot ze naar de vleesvarkensstal gaan. Deze kraamkamer komt volgens de ontwerpers tegemoet aan de behoeften van de zeug en de biggen (welzijn), de ondernemer (minder doodliggers), de burger en de omgeving (milieu).

Leidend

Dat de band tussen het VIC en het bedrijfsleven sterk is, blijkt wel uit het feit dat meer dan veertig bedrijven eind vorig jaar het ‘Partnership innovators van de varkenshouderij en varkensvleesketen’ zijn aangegaan. Alle deelnemende bedrijven werken nu of in de toekomst samen met onderzoek en overheid en participeren daarmee in een innovatietraject of -trajecten in Sterksel. In de overeenkomst is de ambitie opgenomen om deze brede samenwerking verder uit te bouwen

‘HIER KUN JE MESTOP-HOPING KRIJGEN’

Het groepje van Suzan staat intussen met een nieuwe opdracht in de stallen. Ditmaal gaat het erom of ze zaken kunnen ontdekken die een goede hygiëne in de weg staan. Met haar smartphone als camera in de aanslag loopt Suzan rond. Dan constateert ze dat de roostervloer op een bepaalde plek wel erg nat en smerig is. “Daardoor kun je mestophoping krijgen en heb je een grotere kans op bacteriën”, zegt ze en neemt snel een foto, waarbij ze de rug van een varken als steuntje gebruikt.

Een van de voordelen van de praktijklessen in de stallen van het VIC is dat de leerlingen de innovaties die er plaatsvinden meekrijgen, zoals nieuwe voersystemen en kraamkamers. Net zoals de onderzoeken. “Wat we ook wel eens doen is een onderzoeker uitnodigen om op de woensdagochtend een praatje te houden”, zegt Schellekens. Met het wekelijkse ‘gedwongen’ verblijf op het VIC is zo voor de varkenshouderijleerlingen van de nood een deugd gemaakt.

Door de praktijklessen in de stallen van Sterksel krijgen de leerlingen de innovaties en onderzoeken die er plaatsvinden mee

en zo de leidende positie van de Nederlandse varkenshouderij en varkensvleesketen in Europa en daarbuiten te bestendigen.

Summerschool

Daan Somers is van mening dat het onderwijs aansluit op de vraag van de markt. De meeste docenten op de groene scholen komen volgens hem uit de praktijk. “Daarna zijn ze als docent aan de gang gegaan. De basiskennis is dus aanwezig”, concludeert hij. “Maar het zou goed zijn als ze zich laten bijscholen, zodat ze ook op de hoogte blijven van de nieuwe kennis. Dit is ook gebruikelijk in het bedrijfsleven. De ontwikkelingen in de varkenshouderij gaan razendsnel en als je vijf jaar achter ligt, heb je heel wat gemist.”

Meer zorgen maakt Somers zich over het aantal leerlingen. “Ik heb het idee dat te weinig studenten geïnteresseerd zijn in de varkenshouderij.”

Het is mede om die reden dat er sinds drie jaar in de zomervakantie een summerschool plaatsvindt in Sterksel. Geïnteresseerden uit alle lagen van

het onderwijs en ‘young professionals’ krijgen dan twee weken intensieve scholing over de varkenshouderij. Met onder andere excursies, presentaties en het uitvoeren van opdrachten.

Toekomst

Daarnaast komt er elke woensdag een klas tweedejaars mbo-leerlingen varkenshouderij naar Sterksel voor ‘varkensles’ (zie kader). “Die leerlingen zijn afkomstig van vier mbo’s. Dat wil zeggen dat er gemiddeld maar zeven tweedejaars varkenshouderij per school zijn. Maar dat ze het hebben opgepakt en hier zijn is heel goed. Anders wordt het voor scholen toch moeilijk om les te geven in de varkenshouderij.” Ondanks de beperkte instroom van mbo’ers varkenshouderij en de prijsdruk van het varkensvlees ziet Somers toekomst in de varkenshouderij en in het opleiden van mensen voor de sector in Sterksel. “Als dat niet zo was, dan was ik hier acht maanden geleden niet aan begonnen. Maar, we zullen wel efficiënt moeten werken.” ■

Het GKC Programmteam
Multifunctionele Landbouw looft uit:
Studieprijs Multifunctionele Landbouw 2013

Doe mee en win €500!

Ben je student op het mbo, hbo of wo en heb je een project gedaan over multifunctionele landbouw, dan kun je meedingen naar de Studieprijs Multifunctionele Landbouw 2013. Ben je docent, attendeer je studenten en collega's!

De prijzen worden uitgereikt op 23 mei tijdens de landelijke Onderwijsdag Multifunctionele Landbouw bij Fruittuin Verbeek in Oldebroek.

Voor spelregels of aanmelden: Kijk op <http://bit.ly/studieprijs2013>

groenonderwijs.nl

Home | Leren | Werk | ... | Veldbed | Contact

Feiten & Cijfers

Altijd al willen weten hoe het zit?

Kijk bij Feiten & Cijfers op www.groenonderwijs.nl